35

лыд Већаг

Leviticus 25:1-26:2

25

בּהָר סִינִי לֵאמְר: 1 וַיְדַבָּר יְהוֹהָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהָר סִינִי לֵאמְר: 1 spoke to Moses on Mount Sinai: אַל־הַאָרֵץ אַשַר אַנִי נֹתַן לָכָם וִשַּבַתָּה הַאָרֵץ שַבַּת לִיהֹנָה: 2 Speak to the Israelite people and say to them: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו When you enter the land that I assign to you, the land shall observe a sabbath of הוהי. Six years you may sow your field and six years 3 תַּזְרָע שַׂלֶדָ וְשָשׁ שַׂנִים תַּזְמַר כַּרְמַדָ וְאָסַפְתְּ אֶת־תְבוּאָתָה: you may prune your vineyard and gather in the א תולע וכרמך לא תולע וכרמך לא תולע על But in the seventh year the land shall have a וֹבַשׁנַה הַשִּבִּיעת שַבַּת שַבַּתוֹן sabbath of complete rest, a sabbath of complete rest, a sabbath of: you shall not sow your field or prune your vineyard. יהיָה לָאָרֶץ: אַ תַבְצֵר שְׁנָת שַבְּתְוֹן יִהְיָה לָאָרֶץ: 5 You shall not reap the aftergrowth of your אָת ספית קצירַך harvest or gather the grapes of your untrimmed vines; it shall be a year of complete rest for the land. לְאָכָלָה לְדָ וּלְעַבְהַדָּ וְלַאֲמַתְדָ וִלְשַׂכִירַךָּ וּלְתוֹשַׂבַךְ הַגַּרִים עַמַךְ: But you may eat whatever the land during its וֹהִיתָּה שַבַּת הַאָרֵץ לְכֵם sabbath will produce—you, your male and female slaves, the hired and bound laborers who live with you, ין הוּיָה כָּל־תְבוּאָתָה לֶאֱכְל: 7 and your cattle and the beasts in your land may eat all its yield. You shall count off seven weeks of years—seven פעמים והיו לך ימי שבע שבתת השנים תשע וארבעים שנה: times seven years—so that the period of seven וספרת לך שבע שבתת שלים שבע שנים שבע weeks of years gives you a total of forty-nine 9 בַּעשור לַחַבשׁ בִּיוֹם הַכַּפַּרִים תַעבִירוּ שוֹפַר בַּכַל־אַרַצַכַם: Then you shall sound the horn loud; in the והעברת שופר תרועה בחדש השבעי seventh month, on the tenth day of the month—the Day of Atonement—you shall have the horn sounded throughout your land מחל אַל־מַשְּפַחְתוּ (אִישׁ אַל־מַשְפַּחְתוּ תְשַבוּ: 10 and you shall hallow the fiftieth year. You shall הַחַמשִׁים שַנָה וּקרָאתֶם דְּרֶוֹר בָּאָרֶץ לְכָל־ישׁבְיהְ יובָל הְוֹא proclaim release*release Others "liberty." וקדשתם את שנת throughout the land for all its inhabitants. It shall be a jubilee*jubilee Heb. yobel, "ram" or "ram's horn." for you: each of you shall return to your holding and each of you shall return to vour family. 11 That fiftieth year shall be a jubilee for you: you לכם לא תוֹלְעוֹ וְלָא תְקצֵרוֹ אָת־סְפִּיּחֹיָה וְלָא תְבַצְרוֹ אָת־כְּנֵיהִי shall not sow, neither shall you reap the יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה aftergrowth or harvest the untrimmed vines, בי יובל הוא קרש תהיה לכם מן־השלה תאכלו את־תבואתה: 12 for it is a jubilee. It shall be holy to you: you may only eat the growth direct from the field. 13 In this year of jubilee, each of you shall return to your holding.

- wrong one another. 46. or buy any from your neighbor, you shall not neighbor,*neighbor I.e., fellow Israelite; see v. יוסע ty אָל־הוֹנִי אָישׁ אָת־אָחִיץ אַל ממְכָּר לְעֲמִיילָן אָל קְלָה מִיִּךְ אָל־הוֹנִי אָישׁ אָת־אָחִינִי:
- you only for the remaining crop years: and in selling to you, that person shall charge only for the number of years since the jubilee; יאחר איז איז איז איז איז איז איז איז הילבל הקנה איז איז הילבל הקנה איז איז הילבר לה באית עמיתך במוספר שני יחלו
- for what is being sold to you is a number of pay; the fewer such years, the lower the price; رْقْد ا بَرْت يَشَرْدُه يَتَبَكُبُ مَكَادُبِهِ بَرُقَةٍ υνε στις για μετική της κατά της της της της της της τος λου μετική της κατά της διακό της της κατά της τος λου
- for I 7717 am your God. בו אָלהֹילָם: "Do not wrong one another, but fear your God; מוֹנוּל אַישׁ אֶת־עַמִיּלוּן וָיָבֶאָת מָאֱלַהַּיֶרָ בִּי אֲנָי יְהֹוָה אֱלִהַינָם:
- נעשיתם את-חקתי :แม้น้ำ រុង ចាំរក្សា ចាំរក ចាំរក បើការ ស្រែក្រាវ សេខាស្ការ រុង រុក Xon aysıı opsetne My Iswa suq tsitytnıly keeb
- אָר הון לא גוַלֶל וָלָא נָאָלַן אָת־תְבוּאָתְנוּ: עוֹם אוּ What are we to eat in the יון נְתְּלָה שָׁבְלְּמָבִי לְּבֶּעִר וְשְׁבָלָהָם בָּבְּעָרִי אַבְרָלִים לַבְּעָרִי אָבָלָהָם לַבָּער נִישְׁבָרָם בָּבָרָה אָבָלָהָם לַבָּער לַבְּער לְבִּער לְבְּער לְבִּער לְבְּער לְבִּער לְבְּער לְבְער לְבְּער לְבְּער לְבְּער לְבְער לְבְּער לְבְער לְבְּער לְבְער לְבַיי לְבְער לְבְער לְבְער לְבְער לְבְער לְבְער לְבְער לְבער לְבע לְבער לְבע לְבער ל
- in our crops?" seventh year, if we may neither sow nor gather וֹכֿג עאַמֹּלְנְוּ מַעִינּאַכֿגַ
- ביקלם בשנקה הישטיח יו איז הקברגיאה איז הרבול האיז איז הרבול הישטיח יו איז איז הרבול הישטיח יו איז הישטיח יו איז י איז הישטיח יו יו איז הישטיח יו איז איז הישטיח יו איז איז הישטיח יו איז הישטיח יו איז הישטיח יו איז הישטיח יו
- ווְכַעְּלֶם אֶת הַשָּׁנְה הַשְּׁמִינִת וָאָכַלְתָּם מִן־הַתְּבִּוּאָה ימן עד ו השנה ההקעילת הרבוא הברוא הברוא הברוא הברוא הברוא הברוא הברוא האבלה ישון ציון עדון דשובה השביה אחלצום
- resident with Me. for the land is Mine; you are but strangers יאומלך לאלולה לירולים ולחלים אמקד Bri the land must not be sold beyond reclaim. אים אמך אין אלים למדלה אלים אמדים:
- provide for the redemption of the land. sum uoy, blod uoy tand that land the land they, אָרֶץ אֲתָוֹתְכֶם בְּאַלֶּה תִּתְנִי לָאָרֶץ:

relative has sold.

be eating old grain of that crop; you will be eating the old until the ninth year, until its crops $% \left(1\right) =\left(1\right)$

My rules, that you may live upon the land in

- redeemer I.e., the closest relative able to redeem the land. shall come and redeem what that of a holding, the nearest redeemer*nearest בְיִינְתִוּךְ אָתִידָ אָת ממַכָּר אָחִיין Sa ract das to sell part is in is in is in is of your kin is in straits and has to sell part
- prospers and acquires enough to redeem with, יול אַלי וֹהַלַּיג הַאָל וִהַישָּׁ אַ זאַ אַבוּל Darty has no one to be redeemer but
- whom it was sold, so that the person returns to the difference shall be refunded to the party to וְחִשִּבְ אֶת-שִׂנֶּי ב מממקליל וְהַשִּׁיבַ אָת־הַעְלֵיף לָאִישׁ אֲשֶׂר מֶכִר־לָּוֹ וְשֶׂב לַאֲהָוֹזְּחָל: אַת־הַעְלֵיף לָאִישׁ אֲשֶׂר מֶכִר־לָּוֹ וְשֶׂב לַאֲהָוַזְּחָל:

- rule ruthlessly in your sight. laborer hired by the year; the other shall not s sa thority as a sauthority as a One shall be under the other's authority as a the redemption according to the years involved. shall it be computed: payment shall be made for וֹאִם-עֹלֶּמ נֹתֹּאַר so. בְּשָׂנִים עָד־שְׂנָת וְיִלְיבַלְיִ הְשַׁנִי יַשְׁלִי יִשְׁלִי יִשְׁלִי יִשְׁלִי יִשְׁלִי יָשְׁלִי יָשְׁלִי יִשְׁלִי יָשְׁלִי יַשְׁלְיִי אַטְי אָאָלְתְוֹי;
- the jubilee year. person, along with any children, shall go free in that , that any of those ways, that If not redeemed in any of those ways, that

97

וחוה' God Tegypt—I, your God they are My servants, whom I freed from the כֹּגַּבְגַ דֹלֹגַבְּנִתְּוֹבָאַבְ אַׁדִּבְנָגִם אַדָּבָּגַ

for yourselves carved images or pillars, or place

- לְכָּם אֶּלְּיִלְם וּפַּמָלְ וִתַּגִּּבָוֹנְ לְאַ-עִּלַיִּתוּ לָכָּם וֹאָבָוֹ תַחֶּכִּיִּע באָא נוּעִּרָן בִּאַבְּלָם בְּעִבּעוֹנִינִוֹעָ אָבְיַגָּלָם בָּעִי מַעָּבָּי אָבָה אָבָה בָּעָ עַעָּרָ בָּאַבַלַם בְעַבַּעוֹעַבָּי אַבָּה אָבָה בָּעָבַי אַבָּר אַסר גאס אַבּר אַסר אַסר אַבּער אַסר אַבּר אַסר אַבּער אַבער אַ
- sanctuary, Mine, 7717's. אָר־שַׂבְּרוֹהַיִּ הִּקְּרִָיּשִׁיִּ הִיּרֶאוּ אֲגִי יְהֹוָה: You shall keep My sabbaths and venerate My figured*figured Meaning of Heb. maskith uncertain; cf. Num. 33.52. stones in your land to worship upon, for I 'n'n am your God.

בְיָר הַקּנָה אחו עָר שׁנָה הַיִּיבֶל הָצָא בִּיבֵּר וְשָׁב לְאֶחֻזְּתְוּ: וְאֹם לְאִ־מִצְאָה יָדֹוֹ הַיֹּ הְשַׁיב לוֹ וְהָיָה מִמְכְּלוֹ	28	it that person lacks sufficient means to recover it, what was sold shall remain with the purchaser until the jubilee; in the jubilee year it shall be released, so that the person returns to that holding.
חומה וְהַיְּתָה בְּאַלֶּתוֹ עִדְּתָּם שׁנָת מִמְכָּרֵוֹ יִמִים תַהְיָה בְאַלְתוֹ: וְאִישׁ כִי־יִמְכָּר בִּית־מושב עִיר	29	If any party sells a dwelling house in a walled city, it may be redeemed until a year has elapsed since its sale; the redemption period shall be a year.
)לא(חֹמָה לָצְמִיתָת לָקֹנָה אֹתְוֹ לְדֹרֹתְיו לְא יַצְא בִּיבְל: עדימלְאת לוֹ שׁנָה תִּמִימָה וְּקֹם הַבִּיִת אֲשֶׁרִבְעִיר אֲשֶׁר־]לָוֹ[וָאָם לְאִי־יָבָּאֵל	30	If it is not redeemed before a full year has elapsed, the house in the walled city shall pass to the purchaser beyond reclaim throughout the ages; it shall not be released in the jubilee.
חמָה סָבִּיב על־שַּׁדָה הָאָרֶץ יַחְשֵׁב נְאַלָּה תַהְיֶה־לוֹ וּבִיבֶל יַצְא: וּבַתַּי הַתְּצַרִים אֲשֶׁר אַיִּדְלִהְם	31	But houses in villages that have no encircling walls shall be classed as open country: they may be redeemed, and they shall be released through the jubilee.
וְעָרֵיּ הַלְוִיִּם בָתַי עָרֵי אֲחָזָתָם נְאַלֶּת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלְוִיְם:	32	As for the cities of Levi, the houses in the cities it holds: Levi shall forever have the right of redemption.
אַחַזָּתוֹ בִּיבֶּל כִי בַּתַּי עָרָ הַלְנִיִּם הָוּא אַחָזָתוֹ בִּינְרְ בְּנָי יִשְׂרָאֵל: וּאֲשֶׁר יִבְּאָל מִרְהַלְנִיִּם וְיִצָּא מִמְכָּר־בָּיָת וְעָיר	33	*Meaning of first half of verse uncertain. Such property as may be redeemed from Levi—houses sold in a city it holds—shall be released through the jubilee; for the houses in the cities of Levi are its holding among the Israelites.
:וְשֹׂדָה מִגְרָשׁ עָרֵיהֶם לָא יִמִּכֵר כִּי־אֲחָזָת עוֹלָם הוּא לִהְם	34	But the unenclosed land about its cities cannot be sold, for that is its holding for all time.
אַלידָ וּמָטָה יָדָוֹ עַמָּךְ וָהְחֻזָּקהְ בּוֹ נָּר וְתוֹשֶׁב וַתִּי עַמְךְ: וְכִי־יִמִּוּדְ	35	If your kin, being in straits, come under your authority, and are held by you as though resident aliens, let them live by your side:
אל־תקח מאתו נָשַרָ וְתַרְבִּית וְיָרָאת מְאֱלֹתִירָ וְתִי אַחְיָדָ עמָרְ:	36	do not exact advance or accrued interest.*advance or accrued interest I.e., interest deducted in advance, or interest added at the time of repayment. but fear your God. Let your kin live by your side as such.
אֶת־כַּסְפְּךָ לָא־תַתָּן לָוֹ בְּנַשֶּׂךְ וּבְמַרְבִּית לֹא־תַתַן אָכְלֶךְ:	37	Do not lend your money at advance interest, nor give your food at accrued interest.
מצְרָיִם לְתָּת לְכָם אָתראָרָץ כְּנֶען להְיוֹת לְכָם לָאלהִים: אַנִּי יְהוָה אֱלְהַילָם אֲשֶר־הוּצָאתי אַתְכָם מַאָרֶץ	38	הוהי am your God, who brought you out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.
וְכִי־יִמִּוּךְ אַתְּידֶ עמָךְ וְנִמְכַּר־לָךְ לֹא־תַעֻּבְּד בַּוֹ עֻבְּדֵת עָבָד:	39	If your kin under you continue in straits and must be given over to you, do not subject them to the treatment of a slave.

28 If that person lacks sufficient means to recover ביל ושב לאחזתו:

- 40 Remaining with you as a hired or bound laborer, they shall serve with you only until the jubilee year.
- ב:ב. אַרְיִי יִשְּוּב: Then they, along with any children, shall be free of your authority; they shall go back to their family and return to the ancestral holding.—
- בר: אַ מַמְכְּרֶת מְבֶּר: מִמְכְּרֶת מְבֶּר: מִמְכְּרֶת מְבֶּר: מִמְכְּרֶת מְבֶּר: מִמְכְּרֶת מְבֶּר: 42 For they are My servants, whom I freed from the land of Egypt; they may not give themselves over into servitude.—
 - יבן: מאֱלהְיהָ מְאֱלֹהְיהָ בְּלְבְּלְרְ וְיְרָאתְ מַאֱלֹהְיף. 43 You shall not rule over them ruthlessly; you shall fear your God.
- אָבר וְאִמָה: עָבֶּד וְאָמָה: 44 Such male and female slaves as you may have—it is from the nations round about you that you may acquire male and female slaves.
- אַזְהַיִּגְּי לְכֶם לְאָזְזְהַ: You may also buy them from among the children וְנֵם מְבֵּנִי הְתִּישׁבִים הְגִּיִּ לְכֶם לְאָחַזְה of aliens resident among you, or from their families that are among you, whom they begot in your land. These shall become your property:
- 17 והַךְ עמִי וַנְמַלֶּר לְּגֶר תּוֹשְבְּ עַמֹּךְ אָוֹ לְעֶקְר מְשַׁבְּחֶת גַּר:
 עמן או לְעֶקָר מְשַׁבְּחֶת גַּר:
 ובי תשיג יִד גָּר וְתוּשַבׁ עַמִּךְ אוּ לְעֶקְר מְשַׁבְּחֶת גַּר:
 uthority and is given over to the resident alien among you, or to an offshoot of an alien's family.
 - 148 [your kin] shall have the right of redemption even after having been given over. [Typically,] a brother shall do the redeeming,
- - :אָסְקּת מְקְּתְּה מְקְּקְה מְקְנְתְוֹ מַכְּסֶף מְקְנְתְוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ (שִׁיב נְאֻלְּחוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ (שִׁיב נְאַלְחוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ (שִׁיב נְאַלְחוֹ מַכְּסֶף מִקְנְתְוֹ) If many years remain, [your kin] shall pay back for the redemption in proportion to the purchase price;